

ŠANCE pro fretky

Na půdě domku v Plužné dovádí čtyřcítka fretek. Poetické, ale první nadechnutí je rána. Tedy pro toho, kdo není zvyklý na tak početnou skupinu lasicovito-tchořovitých v jedné místnosti. Druhé je už mírnější, hlavně proto, že zvědavé šelmičky začnou vystrkovat sympatické čumáky a okouzlují.

Mám teď šestnáct fretček k přímé adopci. To znamená, že si je může zájemce – poté, co prokáže, že se o ně opravdu postará a že to jsou zvířátka pro něj – odvézt,“ říká Alena Nedbalová, která vede u Mladé Boleslavi největší útulek pro fretky v ČR. „Další jsou určeny k adopci na dálku, tj. adopci virtuální. Jde o jedince nemocné a staré, kteří se už novému majiteli nepřizpůsobí.“ Dodejme, že člověk, který si pořizuje tuto domestikovanou šelmu (před víc než 2 000 lety), jež vzešla z volně žijícího tchoře, se musí víc přizpůsobit jí. On i jeho domácnost.

■ Módní zvířátko, ale...

„To je Rozárka, někdo ji týral,“ ukazuje Alena samičku, která má stříbrné zabarvení. „Dlouho jsem k ní bez rukavic a holin nemohla. Pokud jsem měla ruce za zády, ještě to šlo, byla v klidu, ale když je viděla, útočila, byla agresivní, vystresovaná,“ naznačuje majitelka útulku, proč a jak se k ní zvířátka dostávají. Fretky, které se v historii užívaly především k lovu králíků (někde dodnes – fretkování), sem „přicházejí“ dvěma cestami. Buď někdo najde venku fretku ztracenou, která někomu utekla, nebo je sem majitelé cíleně vozí. „Zjistí, že pořízení fretky bylo nerozvážné a neumějí ji vychovat, případně se rodina rozroste a šelmičku už nechťejí,“ líčí Alena Nedbalová. Odložených je 60 %. Je dost lidí, které dnes módní zvíře omrzí či ne-

zvládnou jeho socializaci a místo odvozu do útulku ho pustí do přírody, což vesměs znamená konec. „Fretka se o sebe v přírodě nepostará, nezná své predátory, nemá pud sebezáchovy, neumí lovit a navíc ta, která je zvyklá na domácí teplotu, venku zimu nepřežije. Pustit úmyslně fretku je vražda,“ míní chovatelka. Proto preventivně přijímá téměř všechny nalezené a odložené fretky... A propos, každý nový klient musí do karantény, zvláštní místnosti, kde je asi pět dnů, aby se ukázalo (i podle trusu), zda je v pořádku.

■ Zvědavá a aktivní

Několik jedinců, kteří se spolu snášejí, pouští milovnice fretek z klecí na zem. Pětka zvědavých malých šelem okukuje mé boty, pak si jdou hrát do „areálu snů“. Mílují prolézání tubusů, probíhání rour, houpání se, ale i procházky. Ve speciálních kširách vydrží samec pochodovat venku i 10 km. Pravda, po tomto venčení usne tak, že budí dojem jisté smrti – dá se s ním trást a nic. Pozor, když se fretka z kšír vymaní a uteče, je to zlé. Většinou se domů nedokáže vrátit. Zvědavost ji vede dál...

„Za necelé tři roky prošlo útulkem 194 fretek a dva tchoři. Ti jsou i v zajetí velmi plaší, spíš je přinese někdo, kdo je našel raněné v lese, než že by je doma choval,“ pokračuje Alena. „Musím říct, že dost šelmiček přišlo nemocných, zanedbaných, raněných, a to i na duši. Smutné skóre, ale řadu z nich jsme

Alena Nedbalová má nejen útulek. „Těm, kteří to nechťejí vzdát, nabízíme bezplatnou pomoc: radíme na dálku nebo vychováme fretku u nás...“

CHCETE VĚDĚT VÍČ?
A opuštěnce v útulku jakkoli podpořit?
Zkuste:
www.fretkyboleslav.cz

Tady bydlí Alenini chlupatí svěřenci. Občas se o ně stará i její syn, který studuje veterinu

z toho dostali,“ dodává. Přestože návštěvy veterinářů nejsou levné, v útulku je všichni absolvují. Fretky nejčastěji trpí ušním svrabem (parazit) a nevykastované samičky tzv. přeříjením (dlouhá sama se neukončující říje). Žel málo zvěrolékařů fretkám opravdu rozumí a s vážnými problémy se jezdí až na veterinární fakultu do Brna!

Při pohledu do klecí, kde zdejší svěřenci bydlí, se nabízejí vtipné obrazy. Fretky se houpají v hamakách, kde spí, válí se přes sebe a zvědavě sledují, co se děje.

■ Je to parták!

Kouzlu fretky musí člověk podlehnout, těžko ji lze mít jen tak. Na rozdíl od psa a (občas) kočky nereaguje na povely, ani na jméno a hlavně se vychová jen do jisté míry, laskavým přístupem. Žádná rána přes zadek! „Fretku musíte hladit, laskat, i když rozkousala mobil, ovladač a vyhrabala květináče. Když ji za to někdo bije, jen stupňuje její agresivitu,“ upozorňuje chovatelka a odkrývá samčí

chrup, který se umí v případě nesouhlasu zarýt do lidské končetiny. „Musí k majiteli získat důvěru, pak neublíží, je to takový parták.“

Majitel jedné fretky, která prošla útulkem, jí za prohřešky šlápl na hřbet... Tady se vyléčila, teď spokojeně žije v adoptivní rodině. „Fretule je nenáročná, společenská a naučí vás pořádku. Musíte si před ní vše důležité uklidit, schovat,“ tvrdí chovatelka a ukazuje nejstarší chovanku útulku. Médě je téměř devět a to se fretka běžně dožívá 7–8 let. Jak se stáří ozve? Menší energií, velkou spavostí, sraštěním těla, žlutnoucími zuby... Jako u lidí.

Přinesl někdo zvíře s tím, že netušil, jak „nevoní“? „I z těch důvodů nám lidé fretky dávají – že jim doma „smrdí“. Nedají si vysvětlit, že když o ni pečujete, není cítit o nic víc než kočka. Nevykastovaný samec pravda značkuje, zdá se být útočnější, protože ho přirozenost nutí od jara do podzimu hledat samičku. Pro klid lidí i fretáků je proto kastrujeme. Samičky se kastrují také, ty kvůli problému s říjí. Specifický fretčí pach zvířátko vypustí, jen když je ohroženo,“ připomíná Alena a vyndá z klecí na zem dvě dámy, které spolu běžně nejsou. Pár vteřin okolo sebe chodí netečně a už se strhává bitka! Jedna útočí, ozve se syčení a holky „zavoní“. Aréna vyklizena. Na ukázkou, jak umějí být fretky milé a přítulné, olizuje jedna Aleně tvář.

■ Mazlík?

Samec váží 1–2 kg, samičky jsou zhruba o polovinu lehčí i menší, ale stejně jako jejich „muži“ každé 3–4 hodiny vyměšují. Mají krátká střeva, čemuž je dobré přizpůsobit venčení, úklid, krmení. Fretka musí mít ve dne v noci přístup k misce s jídlem a napáječce s vodou. „Kouzlu těchto tvorů jsem propadla po seznámení s fretkou mého přítele. Měl fretáka a já si hned ve zverimexu pořídila samičku. Díky jedinečné osobnosti se ty šelmičky staly mou životní prioritou,“ vysvětluje chovatelka.

Není-li fretka nemocná, stojí majitele měsíčně asi 300 Kč. Pije vodu a jí speciální granule, ovšem jako pamlsk si dá i meloun, papriku, maso, okurku, žlutouček. „Jedeme-li na víkend pryč, беру s sebou tři čtyři fretky, které nejsou určeny do adopce, aby si užily, a pak ty, jež vyžadují zvláštní péči a výchovu. V autě spí, a když se jim poté věnujete, proběhnete se s nimi, zase klidně na několik hodin usnou nebo absolvují výlet v batůžku.“ Alena má výhodu – její přátelé fretky milují a s provozem útulku pomohou. Jakož i její rodina.

Smutné je, že v řadě zverimexů netuší, jak se o fretky starat, komu je doporučit, a tak se zvířata dostanou i do nevhodných rukou. „Při adopci u zájemců kladu důraz na první kontakt se zvířetem. Když vidím, že jim fretka nevoní, že vadí, jak pouští chlupy, maličko štípnou, nemá cenu jednat dál,“ uzavírá chovatelka. ■

Páchnoucí zloděj, který loví myši

Fretka obecná (latinský název *Mustela putorius furo* znamená doslova páchnoucí zloděj, který loví myši) se nevyhnula chovatelskému šlechtění. Původně šlo o albíny, dalším křížením se vytvořila široká škála barev. Dnes najdete fretku tchořovitou s krásnou loupežnickou maskou, albína s červenými očima, DEW – albína s tmavými očima, harlekýna, stříbrnou, s jezevčím pruhem, angorskou aj.

„Přilepením“ těla na zem dává fretka najevo, že se nudí a říká: Pojd'te si hrát!

Víte, že fretka...

- ...nesmí být jen v kleci? Stala by se kousavou, zlou.
- ...miluje šustící igelitky i nejrůznější potrubí?
- ...nesmí vepřové maso? Nedokáže ho totiž trávit.
- ...když se jí něco nelíbí, syčí? Totéž můžete dělat vy na ni.
- ...kouše? Lze ji to odnaučit vytvořením partnerského, ne podřízeného vztahu.
- ...tím, že jste v práci, netrpí?
- ...je náchylná na přehřátí i nachlazení?
- ...když změní prostředí, bývá smutná?